

ПІДСУМКОВІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

з ДИСЦИПЛІНИ: «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

Спеціальність: G9 – Прикладна механіка

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ № 1

Змістовий модуль 1: Основи теорії держави і права та конституційного ладу України

Максимальна оцінка: 13 балів | Час виконання: 2 години

БЛОК 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ (Максимум — 5 балів) *Формат: термінологічний диктант та тестові завдання відкритого типу (по 1 балу за кожну правильну, фахово обґрунтовану відповідь).*

- Держава та Індустрія:** Поясніть концепцію «Теорії суспільного договору» в контексті сучасної демократичної держави. Чому наявність гарантованого державного суверенітету є базовою умовою для розвитку національного машинобудування та захисту інтелектуальної власності інженера?
- Ієрархія нормативних актів:** Дайте технічно-правове визначення принципу «Найвищої юридичної сили Конституції». Змодельуйте ситуацію: якщо внутрішній наказ генерального директора заводу суперечить нормам Кодексу законів про працю, яким є юридичний статус такого наказу і чи підлягає він виконанню?
- Конституційні гарантії безпеки:** Розкрийте механізм дії статті 43 Конституції України («Право на належні, безпечні і здорові умови праці») як норми прямої дії. Як ця стаття корелює з обов'язком роботодавця встановлювати витяжні системи на дільницях аргонодугового зварювання?
- Правовий статус та Гідність:** Дайте визначення поняттю «мобінг» через призму статті 28 Конституції України («Право на повагу до гідності»). Як формування Trauma-Informed (обізнаного з травмою) середовища в цеху запобігає порушенню цієї конституційної норми?
- Відповідальність та «Злочинний наказ»:** Проаналізуйте статтю 60 Конституції України. Що означає термін «явно злочинне розпорядження» для майстра зварювальної дільниці, і чому посилання інженера на те, що він «просто виконував наказ керівництва», не звільняє його від кримінальної відповідальності у разі техногенної аварії?

БЛОК 2. АНАЛІТИЧНИЙ ІНЖЕНЕРНО-ПРАВОВИЙ КЕЙС (Максимум — 8 балів)

Формат: розгорнута письмова відповідь (міні-есе) з обов'язковим використанням юридичної та фахової будівельно-механічної термінології спеціальності G9.

Кейс-завдання: «Конституційний щит інженера: Межі влади, безпека праці та захист гідності на виробництві» *Вихідні дані:* Ви — нещодавно призначений майстер роботизованої зварювальної лінії на великому підприємстві оборонно-промислового комплексу. На підприємство надійшло термінове державне замовлення. У зв'язку з цим генеральний директор видає письмовий наказ: *"Усім працівникам цеху перейти на 12-годинний робочий день без вихідних. З метою економії електроенергії та прискорення процесу, відключити загальнообмінну вентиляцію та системи блокування дверей на верстатах з ЧПК. Незгодних з наказом звільняти негайно за саботаж в умовах воєнного стану"*. У вашій бригаді працюють ветерани війни, для яких задуха від накопичення зварювальних газів та крик керівництва є гострими психологічними тригерами.

Завдання для здобувача: Напишіть аналітичне есе (юридичний висновок), у якому розкрийте такі питання:

1. **Ієрархія та законність:** Зробіть правовий аудит наказу генерального директора. Спираючись на принцип верховенства права та ст. 43, 60 Конституції України, доведіть юридичну нікчемність цього розпорядження. Чи є посилання на "воєнний стан" індульгенцією для скасування базових правил техніки безпеки?
2. **Механізми захисту (Кінематика влади):** Опишіть ваш покроковий алгоритм дій як посадової особи (майстра). Як ви використаєте інституційні механізми (звернення до Держпраці, профспілки чи суду), щоб заблокувати цей наказ і захистити бригаду від незаконного звільнення?
3. **Trauma-Informed підхід та Етика:** Проаналізуйте дії керівництва через призму статті 28 Конституції (захист гідності). Поясніть, чому ігнорування потреб ветеранів (допущення загазованості цеху та авторитарний тиск) не лише порушує їхні конституційні права, але й неминуче призведе до втрати концентрації, браку зварних швів та техногенної аварії.

Критерії оцінювання кейсу (дескриптори):

- **7-8 балів:** Блискуча аналітика. Здобувач демонструє глибоке розуміння верховенства права, вільно оперує статтями Конституції як нормами прямої дії. Алгоритм захисту вибудований бездоганно, без емоційного забарвлення. Продемонстровано глибоку емпатію та розуміння Trauma-Informed підходу в управлінні.
- **5-6 балів:** Добре. Тема розкрита, але переважає описовий підхід без глибокого заглиблення в ієрархію нормативних актів. Запропонований алгоритм дій є правильним, але неповним (наприклад, відсутнє посилання на Держпраці чи профспілку).
- **3-4 бали:** Задовільно. Поверхове розуміння матеріалу. Слухач розуміє, що наказ незаконний, але не здатний обґрунтувати це посиланнями на Конституцію. Етичний вимір конфлікту проігноровано.
- **0-2 бали:** Незадовільно. Відповідь відсутня, або слухач погоджується з необхідністю виконання злочинного наказу "заради плану". Виявлено плагіат.

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ № 2

Змістовий модуль 2: Публічне право в умовах виробничої діяльності (Адміністративне, Екологічне, Фінансове) Максимальна оцінка: 13 балів | Час виконання: 2 години

БЛОК 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ (Максимум — 5 балів) Формат: термінологічний диктант та тестові завдання відкритого типу (по 1 балу за кожну правильну, фахово обґрунтовану відповідь).

1. **Адміністративна відповідальність:** Дайте визначення терміну «посадова особа» в машинобудуванні. Чому за відсутність захисних окулярів у зварювальника адміністративний штраф від інспектора Держпраці виписується не лише робітнику, а й майстру цеху?
2. **Екологічний імператив:** Що таке процедура ОВД (Оцінка впливу на довкілля)? Поясніть, чому з точки зору екологічного права неможливо ввести в експлуатацію новий цех плазмового різання без попереднього проведення громадських слухань та затвердження Звіту з ОВД.
3. **Кримінальна екологія:** Розкрийте сутність статті 441 ККУ «Екоцид». У чому полягає різниця між адміністративним штрафом за незначне перевищення викидів зварювальних аерозолів та кримінальною реституцією за свідоме отруєння ґрунтових вод відпрацьованими мастильно-охолоджувальними рідинами (ЗОР)?
4. **Податкова архітектура:** Порівняйте загальну та спрощену (Єдиний податок) системи оподаткування. Яку з цих систем юридично та економічно доцільніше обрати випускнику коледжу для відкриття власного інноваційного стартапу з 3D-моделювання та дефектоскопії?
5. **Фінансова прозорість:** Що таке Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)? Доведіть, використовуючи правову аргументацію, що згода інженера на отримання заробітної

плати "в конверті" (тіньова економіка) добровільно позбавляє його права на медичне страхування та компенсацію у разі виробничої травми.

БЛОК 2. АНАЛІТИЧНИЙ ІНЖЕНЕРНО-ПРАВОВИЙ КЕЙС (Максимум — 8 балів)

Формат: розгорнута письмова відповідь (міні-есе) з обов'язковим використанням юридичної та фахової будівельно-механічної термінології спеціальності G9.

Кейс-завдання: «Адміністративно-екологічний краш-тест: Тіньові схеми, ОВД та правова самооборона інженера» *Вихідні дані:* Ви — головний інженер проекту на металообробному підприємстві. Для зменшення собівартості продукції комерційний директор видає вам прямий наказ: демонтувати зношені системи НЕРА-фільтрації над зварювальними постами, а 500 літрів високотоксичної відпрацьованої мастильно-охолоджувальної рідини (ЗОР) вночі непомітно злити у міську зливу каналізацію, замість того, щоб оплатити послуги ліцензованої компанії з утилізації. Наступного ранку на підприємство з раптовою перевіркою прибуває інспектор Державної екологічної інспекції, який фіксує сліди зливу. Комерційний директор перекладає всю провину на вас, заявляючи інспектору, що це "особиста ініціатива головного інженера".

Завдання для здобувача: Напишіть аналітичне есе (юридичний звіт), у якому розкрийте такі питання:

1. **Правова кваліфікація дій:** Класифікуйте наслідки зливу токсинів. Проведіть межу між адміністративною відповідальністю (за КУпАП) та кримінальною (ст. 242 або 441 ККУ). Хто саме є суб'єктом злочину в цій ситуації, якщо наказ був усним?
2. **Алгоритм комунікації з контролюючим органом:** Застосовуючи принцип раціоналізації та деескалації, опишіть вашу поведінку під час складання інспектором Протоколу про правопорушення. Як ви легально зафіксуєте свої заперечення в Акті, щоб згодом оскаржити провину в Адміністративному суді?
3. **Екологічна етика та Циркулярна економіка:** Замість "зливу в каналізацію", запропонуйте власнику підприємства законний, інженерний шлях вирішення проблеми ЗОР на базі концепції сталого розвитку (наприклад, рециклінг, сепарація). Поясніть, чому чисте повітря в цеху — це не лише вимога еко-інспекції, а базова умова для збереження ментального здоров'я зварювальників.

Критерії оцінювання кейсу (дескриптори):

- **7-8 балів:** Блискуче виконання. Здобувач безпомилково розрізняє кримінальну та адміністративну відповідальність. Алгоритм взаємодії з інспектором юридично точний (фіксація незгоди в Акті). Запропоновані технічні рішення (циркулярна економіка) повністю відповідають сучасним стандартам прикладної механіки.
- **5-6 балів:** Добре. Здобувач розуміє загрозу, але плутає суб'єктів відповідальності (наприклад, вважає, що за всі порушення платить лише підприємство як юр. особа, ігноруючи відповідальність посадової особи). Алгоритм захисту частковий.
- **3-4 бали:** Задовільно. Відповідь зводиться до морального засудження дій директора без використання правових інструментів (КУпАП, ККУ). Інженерне екологічне рішення не запропоновано.
- **0-2 бали:** Незадовільно. Здобувач пропонує "домовитися" з інспектором (корупція) або визнає провину за собою.

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ № 3

Змістовий модуль 3: Приватне право та захист інтелектуальної власності **Максимальна оцінка: 13 балів | Час виконання: 2 години**

БЛОК 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ (Максимум — 5 балів) *Формат: термінологічний диктант та тестові завдання відкритого типу (по 1 балу за кожну правильну, фахово обґрунтовану відповідь).*

1. **Договірна база:** У чому полягає юридична різниця між Трудовим договором та Цивільно-правовим договором (ЦПД) підряду на виконання зварювальних робіт? Який із них захищає процес праці, а який — лише фінальний результат?
2. **Організаційні форми бізнесу:** Поясніть сутність "обмеженої відповідальності" у форматі ТОВ. Чому створення ТОВ є безпечнішим для інженера-стартапера у разі банкрутства компанії, ніж реєстрація як ФОП?

3. **Динаміка зобов'язань:** Як Цивільний кодекс України (ст. 853) регулює процес приймання-передачі виконаних робіт? Чому замовник, який мовчки підписав Акт виконаних робіт, втрачає право в майбутньому скажитися на "явні недоліки" зварного шва?
4. **Форс-мажор:** Дайте визначення обставинам непереборної сили. Чи скасовує отримання сертифіката Торгово-промислової палати (ТПП) про форс-мажор (наприклад, влучання ракети в цех) основний борг підприємства за контрактом? Які санкції при цьому анулюються?
5. **Інтелектуальна власність:** Розмежуйте об'єкти захисту: як юридично захищається новий програмний G-код для верстата (авторське право) і як — принципово нова конструкція лазерного пальника (винахід/корисна модель)? Що таке "ноу-хау"?

БЛОК 2. АНАЛІТИЧНИЙ ІНЖЕНЕРНО-ПРАВОВИЙ КЕЙС (Максимум — 8 балів)

Формат: розгорнута письмова відповідь (міні-есе) з обов'язковим використанням юридичної та фахової будівельно-механічної термінології спеціальності G9.

Кейс-завдання: «Інтелектуальний капітал та договірна статика: Захист інновацій у машинобудуванні» *Вихідні дані:* Працюючи в штаті конструкторського бюро приватного заводу, ви розробили унікальний макрос оптимізації руху роботизованої зварювальної руки та вдосконалену форму мідного мундштука (сопла), яка економить 15% захисного газу. Керівник відділу вимагає від вас передати йому всі креслення, щоб він запатентував мундштук одноосібно на своє ім'я. Одночасно з цим, завод-клієнт, якому ви відвантажили партію зварених за допомогою цієї технології рам, відмовляється оплачувати рахунок, вдаючись до емоційного газлайтингу: кричить по телефону, що "шви некрасиві", хоча якість повністю відповідає Технічному завданню (ТЗ) і ГОСТу.

Завдання для здобувача: Напишіть аналітичне есе (юридичний план дій), у якому розкрийте такі питання:

1. **Захист авторства (Службовий винахід):** Кваліфікуйте розроблені вами об'єкти. Як автоматично захищається макрос (код)? Як ви, спираючись на законодавство про "службовий винахід", захистите своє немайнове право на авторство мундштука і право на роялті від патентного рейдерства з боку керівника?
2. **Претензійна робота (Договір підряду):** Розробіть trauma-informed алгоритм деескалації конфлікту з клієнтом-істериком. Як ви переведете конфлікт у правове поле? Опишіть процедуру примусового стягнення боргу через Господарський суд за допомогою офіційного надсилання Акта приймання-передачі поштою з описом вкладення.
3. **Етика та Добросовісність:** Поясніть, чому привласнення чужих інженерних розробок (плагіат на виробництві) руйнує довіру в колективі та знищує мотивацію до інновацій. Як повага до інтелектуальної власності сприяє психологічному комфорту інженера?

Критерії оцінювання кейсу (дескриптори):

- **7-8 балів:** Здобувач бездоганно розмежовує об'єкти авторського та патентного права. Чітко розуміє статус "службового винаходу". Алгоритм роботи з проблемним контрагентом вибудований виключно в правовому полі (посилання на ст. 853 ЦКУ, офіційне листування). Демонструє розуміння важливості емоційної відстороненості в бізнесі.
- **5-6 балів:** Добре. Здобувач розуміє, як захистити винахід, але пропонує емоційні шляхи вирішення договірного конфлікту (наприклад, "поїхати і розібратися особисто", "забрати рами назад"), ігноруючи механізми Господарського суду.
- **3-4 бали:** Задовільно. Слухач не відрізняє авторське право (на код) від патентування. Не розуміє юридичної сили підписаного договору та Акта виконаних робіт.
- **0-2 бали:** Незадовільно. Повна відсутність правової аргументації. Слухач погоджується віддати авторство керівнику "щоб не було проблем".

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ № 4

Змістовий модуль 4: Трудове право та правове регулювання охорони праці
Максимальна оцінка: 13 балів | Час виконання: 2 години

БЛОК 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ФУНДАМЕНТ (Максимум — 5 балів) *Формат: термінологічний диктант та тестові завдання відкритого типу (по 1 балу за кожну правильну, фахово обґрунтовану відповідь).*

1. **Нормування праці:** Які існують юридичні обмеження щодо залучення інженерів та робітників до надурочних робіт? Чому закон імперативно вимагає подвійної оплати за роботу у вихідний день або в нічний час?
2. **Соціальні гарантії:** Поясніть сутність "скороченого робочого часу" (до 36 годин на тиждень) для осіб, зайнятих на роботах із шкідливими умовами праці (зварювальників). Чи зменшується при цьому їхня базова заробітна плата?
3. **Матеріальна відповідальність:** У чому полягає різниця між обмеженою (в межах середнього місячного заробітку) та повною матеріальною відповідальністю інженера за випадково пошкоджений верстат з ЧПК?
4. **Алгоритм безпеки:** Назвіть 4 обов'язкові кроки посадової особи (майстра) при настанні нещасного випадку на виробництві. Чому Акт за формою Н-1 є критично важливим документом для подальшої долі потерпілого робітника?
5. **Трудова етика:** Дайте визначення поняттю "мобінг" на робочому місці. Як право працівника на відмову від дорученої небезпечної роботи (ст. 153 КЗпП) корелює із запобіганням виробничому травматизму?

БЛОК 2. АНАЛІТИЧНИЙ ІНЖЕНЕРНО-ПРАВОВИЙ КЕЙС (Максимум — 8 балів) *Формат: розгорнута письмова відповідь (міні-есе) з обов'язковим використанням юридичної та фахової будівельно-механічної термінології спеціальності G9.*

Кейс-завдання: «Екстремальна інженерія: Право на життя, штурмівщина та розслідування аварій» *Вихідні дані:* Ви — новопризначений майстер зварювального цеху. Заради виконання плану керівництво заводу впровадило систему постійних, неоплачуваних надурочних робіт (штурмівщину). Під час однієї з таких 14-годинних змін ваш найкращий зварювальник (ветеран війни), працюючи у стані крайньої перевтоми, отримує тяжке ураження електричним струмом через використання зварювального апарату з пошкодженням заземлення. Директор заводу викликає вас і вимагає: *"До лікарні його везеш на власному авто. Кажеш, що він міняв розетку вдома. Я дам йому готівку на лікування. Якщо складеш Акт Н-1 — завтра я звільню тебе за порушення трудової дисципліни"*.

Завдання для здобувача: Напишіть розгорнутий юридичний звіт-обґрунтування, у якому розкрийте такі питання:

1. **Кримінальна відповідальність та Документація:** Оцініть наказ директора з точки зору Кримінального кодексу України (приховування нещасного випадку). Що саме втратить зварювальник у майбутньому (страхові виплати, пенсію по інвалідності), якщо ви погодитесь приховати травму і не складете Акт форми Н-1?
2. **Захист від експлуатації та незаконного звільнення:** Спираючись на КЗпП (статті про надурочні роботи та матеріальну/дисциплінарну відповідальність), розробіть ваш алгоритм правового захисту від погроз директора. Як ви легально зупините експлуатацію бригади?
3. **Trauma-Informed культура (Speak Up):** Поясніть, чому хронічна втома (штурмівщина) є найгіршим ворогом для ментального здоров'я працівників (особливо з ПТСР). Як впровадження культури "Speak Up" (можливість без страху повідомляти про зламане заземлення) запобігає подібним трагедіям на сучасному виробництві?

Критерії оцінювання кейсу (дескриптори):

- **7-8 балів:** Блискуча аналітика. Здобувач демонструє абсолютне розуміння процедури розслідування НВ (Акт Н-1) та соціальних гарантій ФСС. Категорично відкидає злочинний наказ директора, розуміючи межі кримінальної відповідальності (ст. 271 ККУ). Запропоновано чіткий алгоритм залучення Держпраці. Високий рівень емпатії та розуміння професійної етики.
- **5-6 балів:** Добре. Здобувач розуміє, що треба рятувати робітника, але не повністю усвідомлює критичну важливість саме Акта Н-1 для державних виплат. Алгоритм протидії незаконному звільненню виписаний слабо.

- **3-4 бали:** Задовільно. Відсутня апеляція до норм трудового права. Слухач вагається між "домовитися з директором" і "зробити по закону", не розуміючи, що приховування травми є злочином.
- **0-2 бали:** Незадовільно. Слухач погоджується виконати вимогу директора заради збереження своєї посади. Правова свідомість відсутня.